

كەمال يەكەن بوو لەوانەى ويستى ئەو تابووە بشكىننى و هئىلە سوورو سەوزەكان تىكەل بكات و پەلكەزىپنەيەك لە خولياى خۇيدا لەجىگەيان دابىنئ .

ئەم پىرۆزىيە پى لەجەنجال و زىكزاكەيە ، زمانى نووسىن و دارشتنى زۆرىك لەنووسەران و حىزب و لاىەنە سىياسىيەكانى گۆرپى لەئاست گەورەترىن دارمانە سىياسىى و مۆرالىى و كولتورىى و دەروونىيەكاندا ،وشەى نسكو دەخريته جىگەى ئاشبەتال وپلانە شوومەكەى جەزائىر دەخريته جىگەى ھەرەسى ستراكٹورى سىياسىى كورد و دەستگرتنى ھىزە داگىركارو كۆلۇنيالىستەكانى كوردستان بۆسەر سكى خەلكى كوردستان بە رووداوى رۆتەين دەترىنجىنريته ناو ميژومانەوہ . ھەر ئەمەشە وای لە زۆر كەس و لاىەن كرددوہ لەمەر بيسەروشويئىنكردى دكتور كەمال ، نوتق لەخۇيان بېرن و سەلارو سەنگين لەمالەكانى خۇياندا دابنىشن و دەست بەكلأوى خۇيانەوہ بگرن .

ئەوہ راستە ناكريت بۆ ھەر دياريدەيەكى سىياسىى لەكوردستاندا ، لەژۆر چەكمەى دودەسەلاتى سەراپا نغرو لەگەندەلييدا ،زۆرىەى نووسەران و رۆشنىبىران و كەسانى ئازادىبخواز بئىنە وەلام و كەمپەين بگەن و پرۆتسۆى ئەو پيشىلكارىيانە بگەن . بەلام خۆ دەكرا لە ئاست دزىنى نووسەريكدا ، لە ئاست لوولدانى كەسيكى خاوەن قەلەمدا ،لە ئاست بيسەروشويئىنكردى مروفيكدا كەجگە لە خۆى و قەلەمەكەى ، ھىچ شتىكى ترى نەبوو، بەشيوەيەكى بەرچا و نووسەران و رۆشنىبىرانى كورد بەگالە بەاتنايە .

ھۆكارى جۆراوجۆر ژۆدن بۆ ئەوہى دەست بخريته سەر شىتەلكردنىان، ئەخلاق سالارىى ناودەنريئ ، رەوشت بەرزيى ناو دەنريئ يان لە مەودا فراوانە سىياسىيەكەيدا مۆرالىيىبوونىكى نەجىبانەو شەريفانە بىت كە "كەپو"ى لە بىركردنەوہو ھەلسوكەوتماندا كرددوہ و بەيەكجارىى پيشاوين تئيدا يان لەباشترىن ھەلومەرجدا تەوقىكەو لەگەردنى خۆمان ناوہ . نووسەريك بەبيانوىى ئەوہى خۆى ئەوہندە بەگەورە دەزانن، خۆى بچووك ناكاتەوہو بىت لەسەر شتىكى خاكەسار بنووسيت زمان و قەلەمى خۆى كلۆم دەدات، لەكاتىكدا لەناخيدا ھەرچەندە لاواز و دوپروو ماستاوجييش بىت . يەككى تر بە بيانوىى ئەوہى ئەو كارى ئەو نىيە و ئەو سەر يەشەيە بۆخۆى بۆجى دەروژە بكات ؟ ، بەتەنەكەى خۆلى دەسپيرئ .

شىواز وزمانى نووسىنى د.كەمال قادر، زبەر ،تووندوتيزە، رەقوتەقە، ناشارستانىيە،بئى كەلكە، نائاكادىمىيەكەو...ھتد . بەراستى ئەمانە ھەمووى بربويانوىن و ھەموومان لەدەورو بەرى خۆمان دەترسىين و دەبئ فشەى لەم جۆرە بگەين .كەدەلئىم فشە ، بەراستى ئىمە لەگەل خۆماندا راستگو نين، من خۆم يەكئ لەوانە بووم كە وتم ئەو شىوازەى د.كەمال شىوازيكى گونجاو نىيە . بەلام بەراستى لەپيش ھەموو كەسەوہ رەخنەم لەخۆمە . ئەوہ چىيە وامان لئدەكات ئەوہندە لە خۆمان و دەورو بەرمان بترسىين و ئەوہندە بەنەزاكەت و نيرگزييەوہ قسەبگەين؟، لەپيشدا د.كەمال بكووتين ئىنجا بئين سووكە گلەيىەك لەدەسەلاتى سىياسىى بگەين .

مەگەر مايكل مۆر ، نووسەرى بەناوبانگى گالئەچارپى ئەميرىكا بە جۆرج دەبليو بووشى نەگوت چەتەو پياوكرۆ تاوانكار (Felon) ، (Moore 2001, p.42)¹ ، پئى نەگوت تلياكخۆر ، ئاخىر وشەگەلى وای بەكارھيئانە دژى ج.د.بووش ، لە زمانى كوردىيدا ھاوواتاى ھەر نىيە . كەسيش نەچوو نەك رايبيچيت ، بەلكوو دادگايشى لئنەگرت . جا ئەوہى ئەوئندەر ئەميرىكايەو ، ھەوليريش ، پايتەختى دەسەلاتى سىياسىى كوردە ، بەيەك رستە ئەوہمان پئ دەلئت (نەخەلەتئ دەست بۆ ھئىلە سوورو شتە پىرۆزەكان بەرن) .

ھۆكارەكانى بئدەنگىى نووسەران و رۆشنىبىران

¹ - Moor M 2001, *Stupid White Men*, Penguin Books, Australia, England, Canada, New Zealand, South Africa, India .

1- دەسلەتسىيە سىياسىي كورد وھەممىكى لەترس و تۆقاندن و رىسواكرىن و شىكاندىنى كەسايەتى تاكەكان بەگەر خستوو، ترسنۆكىيە نووسەران و رۆشنىبىرانىش ئەم ھەلەى زۆر بۇ دەسلەت رەخساندوو، ئەستەمە نووسەرىك بىھوئ دەستپىشخەرىيە بىكات لە سەرزەنشەكردنى بىسەروشوئىنكردنى د.كەمال سەيىد قارىدا ، بەتابىيەت لەزۆر دەسلەتسىيە ئىدارەى ھەولۇردا . ئەم ترسە بەرادەيەك گەراى چىكردوو لە ناخى نووسەرو رۆشنىبىرى كورددا ، كە تووشى دووېوويى و ناراستگويى كوردوو، زۆرەى ئەوانەى كە خۇيان دەزىنەو لە داكۆكىردنى د.كەمال سەيىد قارى، بېويانوى ئەو دەھىتتەو كە گوايە قەسەكانى د.كەمال بازارپىن و ناسياسىين ، ئەمانە جگە لەدروئەكى گەرە كە دەيانەوئ ترسنۆكىيە خۇيانى لەپالدا بشارنەو، ھىچىتر نىيە .

2- بەرژەندەئىيە و ھەلپەرىستىيە، بىگومان ئەو راسىتەيەكى زەقە لە كوردستاندا ، نان بەدەستى حىزىيە، ژيان بەدەستى حىزىيە بەلام ئەمانە ناپىت بىيەتە ھۆى ئەوئەى كە نووسەران و رۆشنىبىران لاي كەم لەبارى مۇرالىيەو وىژدانى خۇيان ئاسوودە نەكەن . حكومت لەكوردستاندا دەكرى بىيەتە نمونەيەكى زۆر سەيرووسەمەرەى دنيا كە حىزب نانى دەدا و حىزبىش نانى ھەموو كەسى بەدەستە . لىرەشەوئەى ، نووسەرانى نىك لەحىزب و لايەنگرانى حىزب ، چاوەپۆى شتىكى ئەوتۆيان لىناكرىت، بەلام ئەى نووسەرانى سەربەخۆ بىلەين و ئازادىخواز بۆچى؟ بەدلىنەيەو زۆرىك لەم رۆشنىبىرو نووسەرانە ئەوئەندە چاويان لەدەستى دەسلەتە ، نايانەوئ بچوكترىن بىانو لەداھاتوى دوورو نىكدا بەن بەدەست دەسلەتەو .

3- خۇبەرىستىيە و خۇلادەرىيە ، ھەندىك لەوانەى دەبووايە بەھاتنايەتە دەنگ ، باوەرپان بە دروشمى (دەست بەكلاوى خۆتەو بەگرە، با نەبىياتە،) بەخۇلادان لە مەسەلەيەكى سامناكى وەك بىسەروشوئىنكردنى دكتۆرىكى ياساناس و نووسەرىك كە توخنى تابووكان كەوتوو، تاوانىكى تر دەخىتتە سەر بى دەنگى و ترافىكىكى فوول سەوزە بۆ سەرەپۆى زىاترى دەسلەت و پىاوانى حىزب ، تا باشتر جەلوى دەسلەت بگرن . بىدەنگىيەك بەپۆى داتاكانى كەنعان مەكىيە، كەلەگايى دەسلەت زۆر دەكات و دەنگى "نا" ش بىنر دەكات .

4- خۇبەزلزانىيە و لەخۇبايىبوون، ئەمە دەردىكى كوشندەى مرؤفى رۆژھەلاتىيە بەشۆوئەيەكى گشتىيە و تاكى مائۆرئانى كورد بەتابىيەتى، كە چەندىن دەيەيە لەزۆر كۆلتورى داگىركارى و ستەمكارىيدا دەنالئىن . زۆر نووسەرو ئەدىب ئەوئەندە خۇيان پى گەرەيە ، كە پىيان وايە ئەگەر بىدەنگىيە ھەلئۆزىن ئەو گەرەيە ئەفسانەيەى ناخ و دەروونى خۇيان مەزىنتر دەكەن . ئەمە لەراستىيدا لەناوھەپۆكا دىوھ شاراوھەيەتى، لەكاتىكدا لەناخوھە زۆر لاوازن و ھىچى ئەوتۆيان لى ھەلئناكرىنئ و خىريان نەك بۇ خەلك ناپى ، بۇ خۇشيان خىر نادەنەو . ئەم پەتايە بەشۆيى زۆرى قەلەمبەدەستان و نووسەرانى كورد دەگرىتتەو . ھىچ نىيە زۆر خۆى بەشت دەزانئ، ھىچى پى نىيەو خۆى زۆر پى پانوپۆرو خاوەن بەھرەيە .

5- مۇرالىزم و ئىتىك (Moralism and Ethic) ، ئەوانەى بىدەنگىيان كرىو بىدەنگىيە دەكەن ، بەبىانوى خۇ لىبىرالكرىن و خۇمۇدىنكرىن و خۇبەستەوئەيەكى سەرابىيە بە دنياى ھاوچەرخى شارستانىيەو ، ئەو كەسەى لەم پىرە بىت، كۆمەلئ ھىلكارىيە و نەخشە بۇ ئاكارى خۆى و خەلك دەكىشئ و لەچاوتۆوئەيەكى قەتسىدا دىت و دەچىت و دەخولتتەو . لەلايەكەوھ رەوشت و بەھاي نووسىنئ پى دەفرۆشئتەو، لەلايەكى ترەوھ وانەى ئىتىكى نووسىنئ بە شۆوئەيەكى زۆر سكراب و تراژىدىيە پى دەلئتتەو و خۇشى سەرى خۆى كز كوردووھ لە وھمى بوونى خۇيدا تل دەخوات و بچوكترىن رۆلئىكى نىيە . زۆرىك لەمانە قەسەكانى دكتۆر كەمال سەيىد قارىان پى خۆشە، بەدلىانەو بەدەستىان نىيە، بەلام لەگەل خۇشياندا راستگۆ نىن ، و سەرزەنشەى ھەردوولاي كىشەكە دەكەن بە منگەمنگ و بەكرەوھو بەنووسىنىش دەنگىان لئوھ نايات .

زمانى زىرو توندوتىژىيە لە نووسىنەكانى دكتۆر كەمالدا

ئەم بەرگەيە زۆرترىن مشتومرى لئىكەوتەوھو زۆر لەئەوانەى كە دەمى خۇيان شەتەك دا و بەچەندىن كاتەگۆرى جىاجىاھو بىبانوويان بۇ خۇيان دەھىتايەوھو دەھىتتەوھو كە ئەو نووسىنەى دكتۆر كەمال ناچنە خانەى نووسىنەوھ؟ و شتى تايبەتتەوھو! پەيوەندىيەكى بە دنياى رۆشنىبىرى كوردىيەوھ نىيە! ، لەدوورو نىكەوھ پەيوەندىيە بە ئازادىيە سىياسىيەوھ نىيە! . ئەم بىبانووانە جگە لەترس و درۆ و فشەو خۇدزىنەوھ و فىل لەخۇكرىن ، ئەستەمە مەوادىيەكى تر ھەلگىرئ .

بەپێچەوانەوه، بێسەرۆشویڤنکردنی د.كەمال ، لەسەر دەربڕینی بیروبوچوونی جیاواز و رەخنەگرتن لە گەندەلێبە سیاسییەکانی دەسەلاتی سیاسی کورد بوو، ئەوانەى داكۆكییش لە د.كەمال دەكەن، لەبەرژەوهندی تاییبەتیی و ناسیایییانەوه نییە، هەزاران كەس دەنگیان هەلبێری بۆ ئازادکردنی د.كەمال، هەمووی چەند كەسیکیان لە نزیكەوه دەبناسن، بەواتایەكى تر خەلك داكۆكی لە ئازادیی پادەربڕین دەكات و دژایەتی سیاسەتی بێسەرۆشویڤنکردن دەكات.

راسته شیوازی دەربڕینەکانی دکتۆر كەمال ، توپەیی و بێزاریی و هەلچوونی پێوه دیارە، ناپۆشنیی و گومانى پێوه دیارە، بەلام ئەو پیروزییە چییە كە هەندێ نووسەری حیزبى و هەندێ كۆنە شاعیر!! ی تازه هەلكورماو لەبن بالای دەسەلاتدا بۆ پارەو پارچە زەویبەك ، بلوێر بۆ گەندەلێی و سەرەپۆیی دەسەلات و سیاسەتی بێسەرۆشویڤنکردن دەژەن ؟ و لەنوێنەری حیزب و حكومت زیاتر دەمارگیرتو حیزبى تر و كادرتن . هەلوێستی لەم چەشنە جگە لە دۆپاندنی وێژدان و هەناسەى قەلەم و باوەرپى خوێنەر ، لەبەرامبەر گوێلیك ئافەرىن و خەلات و پارەدا چیتەر نییە!

ئەو ترسە چییە لەلای بەشێك لە ئەو نووسەرانی كە هاتنە دەنگ لەسەر بێسەرۆشویڤنکردنی د.كەمال؟ بە پێشەكی و پاشەكییهوه سەرکۆنەى نووسینەکانی دەكەن؟، ئەوسا بەهەزار ئەمسەرۆنوسەر چوار دێریان لە دەم دێتەدەر، ئەویش بە شیوازیكى پارێنەوى كۆرە گەرەى دلكا و لە باوكی دلرەقى دەسەلاتی سیاسى كورد . ئەمانە جگە لە ماستا و چیبەتی و خۆهەلگرتن بۆ گەپانەوى باوەشى دەسەلات كە گەردێك نەچیتە سەر ريكۆردیان لای دەسەلات و نەپەنجانی كەس لە پیاوانى حیزب و دەسەلات ، هیچى تر نییە .

بەدلىیاییهوه، ئەگەر تەنها پێنج ساڵ لەمەبەر بووایە، ئینتەرنیټ و پالټۆك و میدیای دیجیتاڵ و تەكنەلۆژیای نوێ نەبووایە و رەهەندی كوردی وەك پێشوو، دەستكورت بووایە لەم بوارەدا... ئەوا بەدلىیاییهوه د.كەمال نەك بۆ 12 پۆژ بێسەرۆشویڤن دەكرا و رتەش لە دەسەلاتەوه نەدەهات، بەلكو بۆ هەتا هەتا یە بێسەرۆشویڤن دەكرا.

لەبارەدۆخیكى سەراپا دەم و دەست داخراودا كە راگەیاندى كوردستان پێیدا دەگوزەرى و ئەوهى بە عەرەبى پێى دەلێن (تەتیم اعلامى) بەتەواوەتى كێشەى د.كەمال سەبید قادر لەراگەیاندى كوردستاندا بزرە ، جگە لەرۆژتى فى ، دیارە ئەویش لەدەرەوهى كوردستانە ، بەهیچ شێوهیەك گرنگی پێنەدراوه . بەشێكى زۆرى بۆ گوشارو ترس و هەپەشەى دەسەلات دەگەریتەوه ، بەتاییبەت لە دەقەرى بادینان و هەولێردا . هەرچى ناوچەكانى یەكێتیی نیشتمانی كوردستانە كەم تا زۆر بەشێك لە رۆشنبیران و نووسەران هاتوونەتە دەنگ ، ئەویش زۆرتر لەرێگەى واژۆكردنەوه بۆ ئازادکردنی د.كەمال ، هۆكارى ئەمانەش زۆر روون و ئاشكرا، هیچ رۆژنامەیهكى كوردستان بە حیزبیهكان و سەرەخۆكانی هەوا نەمانەن خۆیان بخەنە بەرامبەر دەسەلاتی سیاسیهوه و دلى دەسەلات بپەنجێن و چاویان لى سوربكرتەوه .

رۆژنامەى "هاولاتی" كە بریاربوو سەرەخۆترین و ئازادترین رۆژنامە بێت لەكوردستاندا، كەچى بەداخەوه بەدواى ئەوهى ستافى پێشوی هاولاتی دەستی لەكاركێشایهوه، هاولاتی دوو راپۆرتە هەوالى سەراپا نادروست و ناراستى لەهەمبەر كێشەى د.كەمال سەبید قادردا بلاكردەوه لە هەردوو ژمارەى 248 و 251 ی رۆژەكانى 9-11-2005 و 30-11-2005 دا . هاولاتی لەزمانى پەيامنێرهیهكهوه كە قەسەى هەمان ئەو پەيامنێرە دەكات كە د.كەمالى بەجنیفرۆش لەقەلەمداو خۆشحالی خۆى راگەیان بە بێسەرۆشویڤنکردنی . ئەمە لەكاتێكدا یە هاولاتی تاكە یەك نووسین و وتارى لەسەر د.كەمال بلاونەكردووهتەوه كە سەرژەنشتى دەسەلات بكات، بەدەیان وتارى بۆ جووه و هەموویانى پشتگۆئ خستووه .

ئاخر رۆژنامەى هاولاتی ئەگەر خۆى هەلدەخەلەتێنێ ئەوه شتىكى ترە، بەلام ناتوانى خوێنەر هەلبخەلەتێنێ، كە شاعیرىك كارو پیشەى بوو تە راپۆرتنووسین لەسەر نەیارەكانى و تا بۆى كرا بۆ د.كەمالى تێچاند . چۆن دەكرێ ئیستا كە بوو تە كارمەندىكى ئاسایش ، لەزیندانەكەى د.كەمالهوه وەك هەوالگر راپۆرت و هەوالى ناراست دەدات بە رۆژنامەى میدیای نزیك لە پارتيى دیموكراتى كوردستان و بەداخەوه "هاولاتی"ش ، ئەم پەيامنێرە بە هاوپێى د.كەمالى دەچوینیت؟ ئایا هاولاتی چۆن رێگە بەخۆى دەدات بەناو پەيامنێرەكەى هەولێرى ئاوا راستیهكان بشیوینیت؟ ئەمە لەكاتێكدا یە خوشكە بێكەس و بێدەرەتانهكانى دکتۆر كەمال لەدەرگای هەموو كەسیکیان دا ، "هاولاتی"ش وەك رۆژنامەكانى دەسەلات و پەيامنێرو راپۆرتنووسەكانى دەسەلات بايكۆتیانى كرووه هەروەك هەموو ئەوانەى بايكۆت كرووه كە داكۆكی لە د.كەمال دەكەن .

تهانته لهسه ردهمی به عیشدا عودهی سه دام حوسین، چهند رۆژنامه و گۆفاریکی بۆ سیناریۆسازی دانابوو که موژۆر ره خه نیان له دهسه لات دهگرت ، که چپی له کۆتایی سالی 2005 و سه ره تای سالی 2006 دا، هیچ رۆژنامه یه کی کوردستان ناوێرت بچوکتیرین شت له سه ر د. که مال بلاویکاته وه ، پینچه وانهی ویستی دهسه لات بیته ، به هاوالاتی بالا به ریشه وه . به دلنیاییه وه دهیان که س له وانهی داوای ئازادکردنی د. که مالیان کرد ، نووسینه کانیان بۆ رۆژنامه کانی کوردستان ناردوه ، بۆچی بۆ دانسه ش یه ک دانه یان لئ بلاونه کرایه وه ، تهنا مالبه ره کوردیه کان وێرایان ئه م باسانه بورووتینن ؟ ئه مانه جگه له وهی که پیمان دهلین ترس و به رژه وه ندیی تایبه تی و ناراستگویی ئیمه ی کوشتوه ، پيشمان دهلین رۆژنامه کانی کوردستان نه ک سه ره خویی ته وایان نییه ، به لکوو بۆ هه لئه تاندنی خوینهر ناراستگویی به راستگویی هه راج ده که ن. خۆزیا ستافی نوێی هاوالاتی ریگه ی نه ده دا به نووسه ران و شاعیرانیک که ستافی پیشووتر خستبوویانیه خانه ی "عه ده م" وه ، که چپی ئیستا له سه ر خوانی دهسه لات ده له وه پین ، وه ک ئه فسه ری ئاسایش خه ریکی راپۆرتوووسین و په یامنیڕین و له که کانی خۆیان به دلسوژی هاوپیته تی بۆ د. که مال به خوینهر ده فرۆشنه وه له رۆژنامه ی هاوالاتیه وه .

له ماوه ی دوو مانگی رابردودا ژۆریک له نووسه رانی کورد ، له سه ر که چه بابته ی وا نووسیویانه ، خوینهر هه رچه ند هه سه له ی ژۆریشی هه بیته پاره گرافیکی بۆ ته واوناکرێ ، به لام به رامبه ر پیشیلکردنی مافی مرۆف و سه رکوتی ئازادیی چاو و ده ست و گوێ و ده می خۆیان شه ته ک داوه . نمونه ی ئه مانه له رۆژنامه کانی کوردستاندا کلاشه ده کات به شانوشه و که ته هاوالاتیه وه . بیگومان ئه م بیکه سییه ی دکتۆر که مال و خوشکه کانی ، پیوستیان به کۆمه کی هه موو ئه و نووسه رانه هه یه به هه ر شیوه یه ک بیته تا ئیستا بیده نگیان کردوه . ئه وانهی خه ریکی ده ست پانکردنه وه ن له ده سه لاتی سیاسی و بژۆی ژانیان ناخه نه مه ترسییه وه ، ده که ونه به ر ریژنه ی ئه و بۆچونه ی سارته ره وه که پیی وایه مرۆفی رۆشنبیر ئه و که سه یه که داکۆکی له ئازادیی بکات نه ک ئه وه ی ماکیاژ بۆ ده سه لاتی سیاسی بکات . هاوکات ئه و رۆشنبیرانه ی که خۆیان ده دزنه وه له ره خنه گرتن له ده سه لات وچاویان هه ر له ده ستی ده سه لاته ، هه ر به زه لیلی و ترسنۆکییش سه ر ده نیته وه .